

DELAVSKA PRAVIČA

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 50, za četrt leta Din 150, za pol leta Din 300, za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Miklošičeva cesta (palata Delavske zbornice) L nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Zmaga delavstva.

Boj za vašingtonsko konvencijo o osemurnem delavniku.

Sedanje zasedanje mednarodne konference dela v Ženevi je bilo otvorjeno v znamenju boja za osemurni delovni čas.

V tozadavni vašingtonski konvenciji je, kakor smo že poročali določba, da se mora vsakih deset let na konferenci poročati o stanju ratifikacij in provedbe te konvencije, obenem pa ima konferenca tudi pravico revizije, ako bi bila potrebna.

Stališče podjetnikov.

Znano je, da je nastala vašingtonska konvencija o osemurnem delovnem času pod vplivom takratnih revolucionarnih razmer, ne pa iz socialnih nagibov, ker je to pravično. To potrjuje ves desetletni boj za uveljavljanje osemurnega delavnega časa.

Mednarodni urad dela šteje 50 držav — članic. Konvencijo je pa ratificiralo le 5 držav, v praksi uvedli pa le dve državi — Belgija in Češkoslovaška. Večje države so stale ob strani in izjavljale (Francija, Nemčija itd.), da bodo takoj ratificirale konvencijo o osemurnem delavniku, kakor hitro izvede ratifikacijo Anglija.

Ta pa je že od začetka izvajala pasivno rezistenco. Po padcu prve delavske vlade je pa stopila na čelo reakcionarnih držav ter zahtevala revizijo vašingtonske konference o osemurnem delavniku. Tudi dve konferenci ministrov za socialno politiko ali kakor jih imenujejo, za delo, iz Nemčije, Francije Belgije in Anglije so ostale v tem pogledu brez uspeha.

Umljivo je, da so v koncert velikih z veseljem udarile tudi manjše države in čakale — na revizijo.

Stališče delavskih organizacij.

Delavske organizacije niso bile le proti reviziji te konvencije, ampak so zahtevale, da se osemurni delovni čas razširi na vse delavstvo. Dosedaj so spadali pod določila o osemurniku le industrijski in obrtni delavci. V nekaterih državah še ti le na papirju. Delovni čas bi bil potreben regulacije zlasti v pomorstvu, v prometu, trgovini, v pisarnah, pa tudi v poljedelstvu. Zahteva po izpremembi delovnega časa v poljedelstvu je bila že odbita na zadnji konferenci.

Zadeva osemurnega delavnika za privatne nameščence je prišla na dnevni red na sedanjem zasedanju mednarodnega urada dela, delovni čas v pomorski službi bo prišel pa v jeseni.

Pri razgovoru o izpremembi delovnega časa za vse privatne nameščence brez razlike načina zaposlitve pa ne gre za konvencijo, ampak le za priporočilo, ki bo naložilo, ako bo sprejeto, državam-članicam nekako moralno obvezo, da predložijo ta načrt svojim zakonodajnim organom s priporočilom, da ga uzakonijo.

Predlog o reviziji vašingtonske konference propadel.

Na konferencah mednarodnega urada dela sta dva enako močna in enako nepopustljiva tabora.

V takem ozračju so zastopniki posameznih držav odločujoč jeziček na tehtnici. Nikjer drugod, kakor tukaj, ne

pride do veljave moč delavstva v posameznih državah. Zastopniki dotične države, v kateri je delavstvo organizirano in v kateri ima vpliv tudi na njeno upravo, bodo na strani delavskih delegatov. Nasprotno bodo šli zastopniki izrazito kapitalističnih držav čez drn in strm s predstavniki kapitalizma.

Roka Macdonalda.

Da bo predlog za revizijo vašingtonske konference prodr, je bilo skoraj več kot gotovo, zlasti, ker je šla v boj za njega oficijelna Anglija, podpirana po mogočnem uplivu angleških kapitalistov. Toda angleško delovno ljudstvo je prekrizalo te račune. Pri zadnjih volitvah je oddalo svoje glasove delavski stranki, vsled česar je mogel v odločilnem trenutku poseči vmes Macdonald. Iz dosedanjih nasprotikov je napravil zagovornike osemurnega delovnega časa. Radi tega je potegnila tehtnica globoko na delavsko fronto. Predlog za revizijo konvencije o osemurnem delavniku je propadel. Tako je odločila Macdonaldova roka.

Osemurni delovni čas in nameščenci.

Šele po tej veliki zmagi je bilo mogoče preiti na delo za izdelavo načrta za osemurni delovni čas za vse privatne nameščence. V nasprotnem slučaju bi ne mogli govoriti o borbi za osemurnik. Na tem vprašanju je zainteresiranih nad 13 milijonov nameščencev, od teh je organiziranih okrog 2 milijona.

Po razpoloženju, ki vlada sedaj, je upati na pozitiven uspeh. Zavedati se pa morajo nameščenci tega dejstva, da bo dosežena njihova zmaga v sklopu s celotnim delavstvom. — Da je njihova dolžnost, da se organizirajo in da skušajo vse svoje zahteve udeležiti vedno le v skladu z drugim delavstvom. Da bodo morali prestati še veliko bojev in da bodo ti boji zmagoviti le tedaj, ako bodo bojevali v trdnem in nerazdružljivem zavezništvu z vsem delavstvom.

Pomen zmage delavske fronte na konferenci mednarodnega urada dela.

Revizija vašingtonske konvencije je odbita. S tem je zaključen prvi del velike borbe za osemurni delavnik. In to je velikega pomena. Korakanje ideje o osemurnem delovnem času je prišlo na mrtvo točko. Ravno radi predloga o reviziji konvencije. Za 10 let je to vprašanje z dnevnega reda. Države članice se bodo morale odločiti, izbegavanje ne bo več mogoče.

Za enkrat ni mednarodni položaj za delavstvo preslab. — Z Macdonaldovo zmago so dobile trdno oporo delavske stranke po vseh državah: v Nemčiji, v Franciji, Belgiji in drugod. Kljub temu pa ne nudijo trenutne razmere stalne sigurnosti. To morejo dati le trdne delavske organizacije.

Ne moremo se ozirati niti čakati na pomoč angleških, nemških, francoskih delavcev, ampak se moramo zavedati, da more lastne zadeve najbolje reševati vsak sam. In jih, če je kaj vredno. Delavstvo bo pa le takrat kaj vredno, ko bo šel med njegovimi vrstami klic: Največji sovražnik delavstva je neorganiziran delavec.

sta o cerkveno-političnih vprašanjih. — Jezuitski provincial Prešeren je prispejal v Belgrad. Obiskal je ministra Šverljugo, Korošca, nuncija Pellegrinetti in nadškofa Rodiča. Odpotoval bo nato v Skoplje.

Novi dogodki.

Prepovedana obletnica.

Na Hrvaškem, zlasti v Zagrebu, so nameravali obhajati obletnico žalostnih dogodkov 20. junija lanskega leta v narodni skupščini, ko so bili umorjeni oziroma ranjeni voditelji hrvatskega naroda. Policija je praznovanje te obletnice prepovedala in pravi, da bo najostreje kaznovala vse, ki bi kakorkoli hoteli pokazati kake namere za zunanje praznovanje obletnice. Ta odlok se utemeljuje s komunistično agitacijo in izrabljanjem teh dogodkov v komunistične svrhe.

Vdanostna brzozavka.

Zadnjič smo poročali, da so se nekateri hrvaški odvetniki izrazili proti vdanostni brzozavki kralju. Dr. Zanič, ki je bil pri tej debati najbolj glasen, je bil prepeljan v Belgrad, kjer ga bodo postavili pred državno sodišče.

Vrhovni zakonodajni svet.

Kakor se poroča v listih, se je sestanek vrhovnega zakonodajnega sveta odgodil tako, da se bo najbrž okrog 20. junija sestal najprvo takozvani ožji odbor vrhovnega zakonodajnega sveta, ki bo najprvo obravnaval civilno pravni red. Plenum vrhovnega zakonodajnega sveta pa naj bi se sestal 25. junija.

Agrarna banka.

Akcija za vpisovanje deležev privilegirane agrarne banke silno hitro napreduje. Prvotno določeni osnovni kapital je že prekoračen. Zato se bo osnovna glavica zvišala do vsote dejanskega vpisa.

Zanimivo je, da se inozemski kapital zelo zanima za te delnice. Poleg drugih inozemskih družb je znana Rotschildova trgovska skupina podpisala za 1,500.000 Din delnic. Iz Jugoslavije so večji podpisniki: Sladkorna tovarna v Zagrebu 5 milijonov, kralj 2 milijona, Obrtna banka 1 mil., Zadružna zveza v Ljubljani 1 mil., novosadska občina 7 in pol mil., Osrednji urad za zavarovanje delavcev 3 milijone.

Če bi bila ustanovljena recimo Delavska privilegirana banka, kdo bi podpisal delnice in čigava bi bila banka?

Zakon o hudournikih.

Ministrstvo za šume in rude je izdelalo načrt zakona o hudournikih. K temu zakonu je izdalo obširno obrazložitev. Snov o hudournikih je bila doslej urejena samo z avstrijskim zakonom, ki je veljal samo za Slovenijo in Dalmacijo. Avstrijski zakon se je z nekaterimi spremembami razširil na vso državo. V bistvu so torej sprejete stare določbe, ki veljajo v Sloveniji in Dalmaciji.

Vojno kličejo.

Madžari že od prevrata sem rovarijo za spremembo trianonske pogodbe, ki je ustvarila sedanje meje med Madžarsko, Jugoslavijo, Romunijo in Češkoslovaško. Pred nekaj dnevi je celo ministrski predsednik grof Bethlen v javnem govoru poudaril, da Madžarska ne bo odnehala preje, dokler se sedanje meje njene države ne korigirajo v njeno korist. Med drugimi hočejo imeti našo Vojvodino in Hrvaško ter tako prost dohod do morja. Zunanji ministri Male antante so vsled tega hujskajočega govora vložili protest pri madžarskem zunanjem ministru. Ta je pa rekel, da je vse v redu, da tudi on tako misli in vsak Madžar.

Sedanje meje je ustvarila vojna. Spremenila jih bo le vojna. Krivice je napravila prejšnja vojna, nova vojna jih popravila ne bo, pač ustvarila nove. Delovno ljudstvo pa pač ne sme biti orodje za vsakokratne prevratne težnje

posameznih političnih mogočnejšev. Vsaka država naj bo pravična do svojih državljanov ne glede na njih naodnost, pa ne bo treba delati raznih poskusov za novo prelihanje krvi!

Organizacija gospodarstva

Stremljenje vseh gospodarskih edinic je, da se organizirajo, združujejo v višje enote. Organizira se trgovec, organizira se tovarnar, organizira se pa tudi obrtnik. Sreda vseh združenj produktivnih slojev je kreditna organizacija. Najgostejša organizacija je gotovo kmečka. Saj je posebno Slovenija kar prepletena z raznimi zadrugami, posebno hranilnicami in posojilnicami. Te kreditne zadruge so združene v raznih združenih zvezah, ki so obenem tudi kreditne centre. Vsi ogromni prihranki dežele se stekajo tu, od tod pa gredo decima nazaj na deželo kot posojila kmečkim nakupovalnim in konsumnim zadrugam, deloma pa v banke, ki skrbje, da ga čim bolj plodovito uporabijo (veletrgovina, tovarniška podjetja in slične dobičkanosne stvari). Zadnji čas se snuje tudi Agrarna banka, ki bo pod državnim nadzorstvom in bo država garantirala zanjo. Ta banka bo imela sledeče ugodnosti:

1. Država jamči delničarjem dividendo 6%.

2. Kuponi teh delnic so oproščeni vseh državnih in samoupravnih davkov in doklad.

3. Delnice Agrarne banke se morajo uporabljati za kavcije in slično kot državni papirji.

4. Z zakonom je odobreno, da morejo denarni zavodi svoje rezervne fonde naložiti v teh akcijah.

In pa še to:

a) Za vse vloge v Agrarni banki jamči država;

b) V banko se vlagajo narodno-gospodarski fondi: fond za nabavo semen, veterinarski fondi, fondi za izsuševanje močvirij itd.;

c) Agrarna banka ima pravico izdati založnice;

d) Agrarna banka ima vse privilegije kot državna hipotekarna banka, zlasti izterjavanja kreditov.

Kapital te banke bo baje dosegel 400 milijonov dinarjev. V Sloveniji bo služila ta banka izključno samo kmečkemu združništvu.

Podobno imajo izpeljano organizacijo tudi obrtniki, ki imajo podobno obrtno banko.

Seveda je najbolje organiziran industrijec in veletrgovec. Tem služi in pomaga poleg polno privatnih d. d. bank Narodna banka.

A delavec nima ničesar. Nima ne trdno izvedene kreditne organizacije in niti ne uživa podpore. Delavske zadruge so v delu ovirane, zanje ne veljajo ugodnosti, ki jih imajo druge zadruge. — Toraj delavec naj se gospodarsko ne udeležuje, naj bo vedno hlapec. Delavec ne sme imeti konsumnih zadrug, v katerih bi komandiral sam, delavec ne sme imeti kreditnih zadrug, ker bi bil sicer preveč samostojen, delavec ne sme imeti delavskih bank, ker bi preveč posegal v vodstvo gospodarskega življenja, delavec ne sme imeti svojih produktivnih podjetij, ker bi ta preveč globoko posegala v obstoječi gospodarski red.

A gremo za tem, da postanemo enakovreden gospodarski činitelj. Ne hlapec — gospodar-

V vsako hišo „Delavska Praviča“!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik

Odsotnost delavcev v svrhu zdravljenja po specializacijah. Direkcija je z odlokom št. 3652/I—III—29 pojasnila, da po čl. 8 začasnega pravilnika za delavce, po katerem prejema delavec mezdo samo za čas, v katerem je delal in za čas rednega letnega dopusta, nikakor ne pritičejo prejemki za čas dovoljene odsotnosti. Ako gre delavec k zdravniku specialistu v Centralno ambulanto v Ljubljani, ali pa k zobozdravniku, se mu zato dovoli odsotnost in se mu za ta zamujen čas ne zaračuni urnine. Stalni delavci lahko v navedene svrhe uporabijo redni letni dopust, kateri jim pripada po čl. 6 omenjenega pravilnika.

Sprejem delavcev po odsluženju vojaščine. Generalna direkcija je z odlokom št. G. D. 34.417/29 odredila, da se morajo sprejemati v službo v prvi vrsti delavci, ki so bili odpušteni iz železniške službe v svrhu odsluženja vojaščine. V slučajih, da ni kredita pri dotični službeni enotini, pri kateri je pred odsluženjem vojaškega roka služboval, mora počakati, da se sprejme na prvo izpraznjeno mesto. Če pa bi do tega časa bilo predolgo čakati, se dodeli drugi službeni enotini, ki ima izpraznjeno mesto in predmetni kredit.

Premog. Od 15. junija 1929 dalje stane ena tona trboveljskega premoga kosovca kot personalni premog 263 Din (dosedaj 265 Din).

Šikaniranje žel. osebja. Danes se na več mestih železniške službe izvaja dvojna mera. N. pr. če sprevodnik privlaku ni takoj popravljen recimo g. revizorja, je bil sprevodnik kaznovan, čeprav ima sprevodnik prvo in važnejšo nalogo, da zapira in odpira vrata vagonov in pazi obnem tudi na svojo osebno varnost itd. Mislimo, da je to važnejša služba, kakor pa na postajah paziti, odkod jo primaha revizor, da ga pozdravi. Privatnik bi rekel: »Le manj časti in več dela!« Sicer je lepo, da se osebje med seboj pozdravlja, a vendar se mora izvršiti prej služba, ki je v korist države in splošnosti, a formalno-

sti, mogoče v korist ali v čast posamezne osebe, pridejo pozneje na vrsto. Gotovo taka služba ni v korist uprave, ker se s takim delovanjem osebju odvzema veselje do dela, ko vidi, da se eden kaznuje vedno in vedno za vsako malenkost, drugi se pa ne vidi, čeprav so prestopki večji in važnejši. Izvaja naj se ena sama mera nad osebjem in naj se ne dela nobenih izjem. Zakon naj bo svet vsakemu in za vse enak.

Mestni delavci, Ljubljana. Ker je gospod finančni minister znatno reduciriral proračun mestne občine ljubljanske, si sedaj občina beli glavo, da spravi proračun predvidenih dohodkov v sklad z predvidenimi izdatki.

Kakor se od gotovih strani zatrjuje, se namerava gotov del reduciranih bremen preveliti tudi na mestno delavstvo. Morda mestna občina še ni odločena storiti ta korak, vendar moramo že naprej najodločneje grajati vsako namigavanje za poslabšanje že itak mizernega položaja mestnega delavstva. Mestna občina sama najbolj ve, da se od sedanjih plač nižjega uslužbenstva ne da ničesar več odščitati, še posebno, ker bi pri tem prihranjeni izdatki ne pomenili niti kaplje no morje, dočim bi vsaka redukcija delavskih plač pahnila delavstvo v skrajno nevzdržni položaj.

Tudi se govori o redukciji mestnega delavstva. Z redukcijo delavstva naj bi se prihranilo primanjkuječi milijon dinarjev, obenem pa bi bilo tudi ustrezno kampanji onih mestnih očetov, katerih velik interes je, da se nekateri mestni obrati sploh ukinejo, oziroma privatizirajo. To se pravi, radi bi zaradili. Mestni delavec (brez kvalifikacije) zasluži sedaj 4—5 Din na uro. Če bi prišel v roke privatniku, bi dobil tri ali največ štiri dinarje na uro. Tega prihranka ne bi kasirala mestna občina, ampak privatni delodajalec. Bilo tako ali tako, mestno delavstvo stoji odločno na braniku in nikakor ne bo dopustilo, da se mu vzame to zadnje, kar ima, to je potreben košček kruha, za katerega pridno in vestno vrši najslabše in najumazanejšo delo v občinskih podjetjih in napravah.

50 let.

Jesenice, 15. junija.

Skoro tiho in neopaženo se bližamo obletnici skoro pol stoletja, odkar stoji fabrike s sajastimi KID na Jesenicah. Ako pregledamo vso to dobo let in jo dobro proučimo, dobimo silno pisano sliko.

Iz neznanega obrata je zraslo mogočno podjetje, ki se baš sedaj tehnično še bolj izpopolnjuje. Kdo je ustvaril vse te stroje, razne peči itd., če ne delavstvo s svojimi potnimi sragami, krvavimi žulji ter mukopolnim življenjem. Ali je mogoče razbrati vse občutke in tihe solze žena in mater, ki s skrbjo gledajo, kako gine zdravje med kolesjem strojev in vzduhi plina moža, sina. In ti nedolžna deca, koliko tvojega mladostnega veselja ter prave odgoje ti je odvzelo, ker ti oče in mati radi skrbni in dela ne moreta posvečati potrebne pozornosti. Na drugi strani pa žive razni »akcionarji« KID, ne da bi vedeli, kako gori martinova peč, v razkošju in udobnosti po raznih letoviščih. Mnogi ravnatelji s sijajnimi plačami uživajo udobje, ki bije v obraz posebno jeseniškega proletarca in ako pride k njemu s kako prošnjo, se mu roga v obraz. Delavstvo po večini stanuje v umazanih luknjah, višji gospodje in uradniki pa v prostiranih in razkošnih stanovanjih.

Delavske plače se na umeten način znižujejo. V obratih imamo zakonito postavljen delavski zaupniški zbor, a postavljajo se mu silne ovire. V mojstrih in predelavcih so našli delničarji najboljše valpte, da na zvit način pritiskajo na obratne zaupnike, ki izidejo iz delavskih strokovnih organizacij. Vsak gibljaj obratnega zaupnika jim je že v zvezi s politiko in sličnim, nato slede šikane ter moralna in gmotna škoda.

Vemo, da je vse to pojav današnjega družabnega reda, ki ni krščanski ter socialističen, borba delavca pa mora iti za tem, da tak postane.

Delavstvo je pri tej obletnici hotelo dobiti nekaj drobtin ter zahtevalo en-

kratni nabavni prispevek. Svetovno znana podjetja to store brez zahtev. Sumljivo je tedaj, zakaj jih je bilo treba staviti pri KID. Mi smo napram KID in javnosti pokazali enotnost delavskih zahtev ter jih tudi pravilno tolmačili našemu članstvu. Vemo, da govore posamezni vplivni in nevlivni ljudje razne pikre na naš račun, a mi bomo našli priliko in čas, da jih stvarno in učinkovito ožigosamo. Čeravno so si višji gospodje od KID ob tej priliki ogledali procvit in porast obratov, za zahtevane drobtine ni bilo časa. »Bomo še sklepali ter vas eventuelno telefonično obvestili«, tak je bil odgovor. Delavstvo vidi jasno, da se danes čuti kapital tako močnega, da lahko absolutno odklanja vsako zahtevano zboljšanje delavskega položaja.

Delavstvo postopoma uvideva, da se bo uveljavilo v tovarni in sploh v svetu le v bojni armadi, v svojih strokovnih sindikatih. Danes, žal ti še niso tako enotni in skupni, pa taki lahko postanejo brez vsakršnih kapitulacij. Krščanski socialisti smo pokazali pravo pot, če nas razne marksistične osebnosti nočejo razumeti, je to le na škodo delavskega razreda ne samo Jesenic, ampak cele Slovenije in Jugoslavije. Takih osebnosti imamo žal tudi na Jesenicah precej, preko katerih pa bo moral proletarijat, ako hoče do svojega cilja.

Občni zbor »Delavske založbe«, registrovane zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani se bo vršil 2. julija 1929 ob šestih zvečer v uradnih prostorih Delavske zbornice v Ljubljani. Dnevni red: 1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. Poročila članov načelstva. 3. Odobritev bilance. 4. Poročila nadzorstva. 5. Volitev novega načelstva in nadzorstva. 6. Predlogi. 7. Slučajnosti. — V slučaju, da bi občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri, se bo vršil čez pol ure nov občni zbor z istim dnevnim redom in bo sklepal ob vsaki udeležbi. — Načelstvo.

Jeseniško slavlje ~ praznik delavstva!

Kat. del. prosv. društvo na Jesenicah ima v nedeljo svoj praznik: novemu domu blagoslovljajo temelje, zidane na živo skalo. Do 5 m globoki temelji stavbe izpričujejo globočino duševnega temelja društva, ki je Kristus in njegov evangelij, iz katerega črpajo moči vsi »neznatni in zatirani«. Evangelij svobode, pravice in ljubezni kakor gorčično zrno raste tudi v naših dušah in z njim spoznanje in za tem dejanje. — Kakor solnce v jutro ne plane iz teme s polno svetlobo nenadno na nas, tako božje solnce evangelija še ni doseglo opoldanskega zenita v naših srcih, da bi pregnalo iz njega mrakove in teme. A svita se in že je jutro. In v tem jutranjem svitu gremo na delo tudi delavci in na temelj Kristusa stavimo svoje delo, svoj program, dom družbi, ki ne bo kakor farizeji hinavsko zavijala svojih pohlepnihih oči, ampak ji bo vsak delaven človek brat in sodedič in, če je treba, še več.

Zato se veselimo z jeseniškim kršč. delavstvom, ker vemo, da tam raste ta duh in iz njega novi dom — žarišče in središče prave delavske kulture in napredka. Krek je tam sejal svoje seme, Krek je blagoslovil temeljni kamen staremu domu, delavstvo ga je posvetilo s svojim delom in ljubeznijo. Premajhen je postal, pretesan za novo dobo in vendar, da bi bil Krek zraven, ko delavstvo slavi v nedeljo svoj veseli dan, bi mu bilo žal zlatih spominov, ki jih pušča delavstvo v starem domu. — Toda kakor bodo zid in kamen od starega zidu starega doma prenesli in vzdali v novi dom, tako naj s tem prahom preneso tudi vse svoje lepe spomine in žrtve, ki jim je bil priča in duha po izkušnjah

prežarjenega. Človeške slabosti naj pušijo tam, čistega duha idealizma in pa žrtve ponesejo s seboj.

Tovariši jeseniški, naj bi Bog blagoslovil Vaše delo!

—o—

Kat. delavsko prosvetno društvo na Jesenicah priredi v nedeljo 23. junija izredno slavlje, s katerim proslavi imenovanje Jesenic za mesto in blagoslovi temeljni kamen novega doma »Katoliške prosvete«. Največji prosvetni dom v Sloveniji bo to.

Nekaj prav posebnega bo zgodovinski sprevod v slikah: »Jesenice nekdanje in sedaj.« Pestra slika sprevoda bo pokazala vso slovensko zgodovino od staroslovenskih pravljic in bajk preko silvolasih starešin in poganskih žrecov v dobo — Črtomira in Bogumile — pokristjanjenja Slovencev, preko dobe nemških valptov v francosko osvobodilne in narodno probujenje ter v katoliški razmah za časa Kreka. Škratje, vile, svečeniki, pestre skupine narodnih noč v bajni živahnosti bodo poživilje sprevod na konjih, vozovih kakor tudi peš.

Sprevod se začne ob pol 10 izpred župnišča na slavnostni prostor, kjer bo ob 10 sv. maša in nato blagoslovitev temeljnega kamena. Ob 11 je slavnostno zborovanje.

Popoldne ob 3 je pa javna telovadba jeseniške orlovske družine s sodelovanjem sloveče društvene godbe. Nato srečolov in prosta zabava.

O vsej prireditvi se bodo napravile skioptične slike in celodnevna prireditve bo tudi filmana.

Polovična vožnja je dovoljena!

Tedenske novice.

Koncert v Delavski zbornici, ki ga je nameraval prirediti »akademski pevski zbor« v soboto 22. t. m., se radi nastalih ovir in nerazumevanja ne bo vršil.

Aretacije v Zagrebu. Policijsko ravnateljstvo je aretiralo več oseb, na katere je padel sum komunistične propagande. Aretirani so bili književnik Miroslav Krleža, ki pa je bil že v teku dneva izpuščen, književnik Galogaža in dva židovska zdravnik dr. Salamon Levy in dr. Kiesbach.

Neposredni davki. V finančnem ministrstvu so izdelali statistiko o neposrednih davkih. Iz nje je razvidno stalno naraščanje teh davov. L. 1919. se jih je pobralo za 86 milijonov 396 tisoč 622 Din, a l. 1928. en milijardo 774 milijonov 41 tisoč 285 Din! Najhuje so bili pobirani davki l. 1925. in 1926. Slovenija je plačala l. 1925 295 milijonov 273 tisoč 755 Din; l. 1926. 326 milijonov 683 tisoč 684 Din; l. 1927. 227 milijonov 825 tisoč 915 Din, a l. 1928. 205 milijonov 198 tisoč 520 Din.

Uradniške hiše. V Belgrad je prišel Simon Heinrich, predsednik nekega velikega nemškega koncerna. Stopil je v stik s tukajšnjimi činitelji. Hoče financirati gradnjo uradniških hiš, za katere je belgrajska občina že dala zemljišča. Iz Belgrada odputuje v Zagreb, kjer bo nadaljeval pogajanja z bankami. Koncern ima namreč namero, da plasira v naši državi milijardo dinarjev. Samo to še ni ugotovljeno ali iz ljubezni do bednega uradništva ali radi dobička.

Konferenca strokovnjakov in mi. Naš pariški poslanik Spalajkovič se je sestel z dr. Vojo Marinkovičem. Proučila sta položaj po konferenci strokovnjakov v Parizu. Naši diplomatski krogi so se glede te konference strokovnjakov izrazili zelo laskavo in trdijo, da je naša država uspela in da smo zadovoljni. Za 37 let imamo ugotovljen svoj reparacijski odstotek.

Pisarniški »stroji« o sebi. »Po en in pol letnem delu pri računskem stroju sem morala uvideti, da stvari kot utrujenost, glavobol, vrtoglavost in padanje v omotico ter popuščanje telesnih moči ter oslabitev spomina niso le neka fiksna ideja, ampak resničnost. Po delu nisem imela več krepke hoje, ampak sem šla domov kot pijana. Drugi dan pri pričetku dela v pisarni pa sem opazila s strahom, da ne morem več računati na stroju. Že prej sem večkrat delala z nekako neobčuteno za-

vestjo, čemur pa nisem pripisovala nič posebnega. Za zdravljenje sem rabila pol leta. Bila sem še srečna, da sem prejemala toliko časa dohodke. Toda po 14 dnevem delu sem spet občutila stare slabosti.« — Druga pripoveduje: »Ker kolikor toliko samostojno delam, si morem delo deliti, tako da ne uporabljam vedno računskega stroja, ker je to delo strašno utrudljivo. Človeka obide pri tem nešteto slabosti. Po delu pa imam občutek, kot bi se možgani še dolgo časa vrteli po taktu računskega stroja; to občutje pa vzame človeku prav mnogo spanja in ga napravi nervoznega.«

Pri borzi dela v Celju je delo na razpolago: 61 hlapcem in poljskim delavcem, 10 šumskim delavcem, 10 oglarjem, 2 opek. delovodijem, 1 terasjarju, 1 stekl. delavcu, 1 lončarju, 4 kamnosekom, 50 kamnosekom za granit kocke v Hercegovini, 9 ključavničarjem, 1 kleparju, 3 kovačem, 1 str. ključavničarju, 17 mizarjem, 2 sodarjem, 4 sodarjem za tesianje bukovih drog, 1 lesostrugarju, 1 žagarju, 10 čevljarjem, 2 krojačem, 1 krojaču-šablonerju, 2 pekoma, 10 zidarjem, 15 tesarjem, 6 slikarjem, 1 strojniku-električarju, 22 vajencem. — Ženskam: 73 deklam. in poljskim delavkam, 1 frizerki, 1 perici, 5 natakarcam, 2 hotel. kuharicam, 1 hotel. sobarici, 1 prodajalki, 3 delavkam, 37 kuharicam.

Pri javni borzi dela v Mariboru je delo na razpolago: 19 hlapcem, 1 vrtarju, 4 kovačem, 1 lesostrugarju, 6 sodarjem, 1 kolarju, 1 mesarju, 2 kleparjem, 3 čevljarjem, 2 soboslikarjem, 2 zidarjem, 2 tesarjem, 1 elektromonterju, 3 gateristom, 1 železostrojarju, 1 kurjaču, 10 pom. delavcem za opekarno, 12 poljskim delavcem. — Vajencem: Kleparske, kovaške, kolarske, sodarske in ključavničarske obrti. — Ženskam: 20 kmečkim deklam, 4 poljskim delavkam, 1 kmečki gospodinji, 10 kuharicam, 15 služkinjam, 3 sobaricam, 2 kuharicam k orožnikom, 1 kuharici k financem, 1 kuharica za v graščino, eni perfektni hot. kuharici, 1 plačilni natakarcici, 1 perf. servirki, 1 otroški vrtnarici, 2 vzgojiteljicam, 1 varuški, 5 šiviljam za perilo, 1 šivilji za obleko, 2 fotografinjama, 1 postrežnici, 4 šiviljskim vajencam.

Celje. Izredni občni zbor podružnice Krekove mladine v Celju se bo vršil 26. junija ob 8 zvečer v društveni sobi v »Orlovskem domu«.

Viničar

Občni zbor Strokovne zveze viničarjev.

Naša stremjenja.

Poročilo načelnika tov. Ivana Husjaka:

Že od prvega postanka naše strokovne organizacije smo vedno poudarjali, da se viničarji moramo že zato združiti, da bomo mi sami mogli voditi usodo svojega stanu, za katero se pred nastopom naše organizacije nismo prav nič brigali. Z ustanovitvijo naše strokovne organizacije, v kateri že sedaj devet let delamo, smo poudarili, da hočemo in moramo zbrati vse naše gospodarske in duševne sile, jih zlititi v enoto, katera naj predstavlja našo celokupnost, naš stan. Le takim potom se moremo povsod uveljaviti in si več gospodarskih in socialnih pravic pridobiti.

Za tem je šla naša Strokovna zveza viničarjev vsikdar. Če pogledamo na vse naše dosedanje delo, smemo hvala Bogu reči, da smo doprinesli vsi skupaj že lepe uspehe, katerih koristi že uživamo. Viničarski red, podporni sklad, starostni sklad, vsega tega bi danes ne imeli, ako se ne bi organizirali ter vsa leta sem tako neumorno in nesebično delali.

Več požrtvovalnosti in skupnosti!

Mi se moramo danes boriti na celi črti, da se izvaja viničarski red, kateri tvori tako rekoč osnovo celotnega viničarskega vprašanja. Toda imamo se boriti še proti nekomu in to v lastnih vrstah, namreč proti materializmu in slabim lastnostim našega ljudstva samega. Premalo je zavesti in ponosa na naš delavski stan, vse premalo požrtvovalnosti za skupnost. Mnogo jih je že bilo, kateri so od organizacije pričakovali samo profita, da bi želi ne da bi preje sejali. Zato so se vsi tisti razočarani umaknili in prepuščajo, da se mi borimo zase in zanje. Samo tistikrat, kadar so v stiski, ali česa pričakujejo od organizacije, tedaj bi prišli zraven. Dokler bode veliko takih naših stanovskih tovarišev, do tedaj bodemo imeli še težko stališče. Zato napovejmo boj vsaki nesolidarnosti in nezavednosti med viničarji ter jo skušajmo manjšati z vsemi sredstvi.

Vodstvo centrale.

Načelstvo zveze se je vedno zavedalo svoje najvišje funkcije, katero zavzema v naši strokovni organizaciji. Povsod smo bili pravični, nikomur, nobeni skupini nismo dajali kakih predprav. Vsi enake dolžnosti, zato tudi vsi enake pravice! Kot krščanski socialisti hočemo, da zavladna na svetu božja pravica, zato moramo biti najprej vsak v sebi in v svoji družbi pošten in pravični.

Kar se tiče naše matice Jugoslovanske strokovne zveze v Ljubljani, morem reči, da so bili odnošaji vedno najozji prijateljski. Enako smo imeli tudi z ekspozituro JSZ v Mariboru najboljše stike.

Naši člani so najboljši viničarji.

Ugotavljam, da so v naših vrstah vsi najboljši viničarji. Vsi, kateri so poštene, delavni, trezni in bolj izobraženi, kateri vedo, da boljše samo od sebe nikoli ne pride, ampak da je treba z lastno močjo skrbeti za boljšo bodočnost. To so vsi tisti viničarji, člani naše organizacije, kateri verujejo v moč strokovnega pokreta in v uspehe žrtev, katere doprinašajo za celokupnost. Zatorej vselej, ko se govori o slabih viničarjih, o pijaneh itd. nas vse to prav nič ne zadene. Teh sploh ni v naših vrstah, ker nas ne marajo. Taki nestanovitneži tudi nikjer ne predstavljajo viničarskega stanu, ali organizacije, zato se nam godi, moremo reči najmanj, krivica, ako kdo zaradi takega posameznika obsodi nas kot celoto.

Naši nasprotniki.

Veliko imamo nasprotnikov. Svستی si svojega poštenega in nesebičnega dela za dobrobit svojega stanu, se ne bojimo nikogar! Kdor je slab in malenkosten, ga vsak pusti v miru. Tisti, ki je močan in zna postati odločilen, temu pa se pojavljajo nasprotniki. Vsak vinogradnik, ki je pravičen svojemu viničarju, mu prizna njegovo delo s poštenim plačilom, prizna viničarski red in se ga

ne protivi izvajati, se mu ni treba naše organizacije prav nič bati, ta je vsak naš prijatelj in ga spoštujemo. Vsem tistim pa, ki špekulirajo, kako bi čimveč in bolj po ceni iztisnili iz viničarja njegovih moči, se protivijo izvajati viničarski red ter hočejo na ta način našega sotrpina prikrajšati še za njegove zakonite pravice, vsem takim pa velja naša dosledna borba brez ozira na to ali je katoličan, žid, ali svobodomisele. Od vinograda naj pošteno živita vinogradnik in viničar! Ta slednji še posebno, ker ga ravno on obdeluje.

V tem pravcu smo naše delo v organizaciji pred leti začeli in ga hočemo nadaljevati. Tovariši zavedajte se tudi za naprej, da je edina naša pomoč in rešitev močna strokovna organizacija. Zato naj žive vsi naši zavedni tovariši, vse skupine in cela Strokovna zveza viničarjev!

V nedeljo, 16. junija se je vršil v Ljutomeru v »Katoliškem domu« impozanten občni zbor »Strokovne zveze viničarjev«. Občni zbor se je začel točno

Delegati, zbrani na občnem zboru 16. junija v Ljutomeru.

ob napovedani uri. 17 skupin odnosno 756 organiziranih viničarskih družin je zastopalo 42 delegatov. Delegatov nista poslali samo dve skupini. Celotna udeležba na občnem zboru je bila preko 100 navzočih.

Občni zbor je vodil načelnik tovariš Husjak. Za ekspozituro JSZ v Mariboru je pozdravil občni zbor tov. Semenič.

Zapisnik zadnjega občnega zбора je bil brez debate soglasno sprejet.

Za tem so sledila poročila funkcionarjev načelstva.

Blagajniško poročilo

je podal blagajnik SZV tov. Janez Kosič. Izvajal je med drugim:

Naš računski zaključek nam nudi popoln pregled našega gospodarstva. Zato se mi zdi potrebno, dodati nekatera pojasnila.

1. Denarni promet, kakor je razvidno, se je letos zvišal od lanskega za skoraj 100 odstotkov. V poslovnem letu 1926./27. je znašal denarni promet 37.273 Din, 1928./29. pa znaša 114.634 Din 87 para. Iz tega imamo jasno sliko, da nismo rastle samo na moči v pokretu, ampak tudi v finančnem oziru, kar je eden glavnih stebrov vsake strokovne organizacije.

2. Podporni sklad. Da boste znali pravilno odgovoriti gotovim ljudem, kam gre ves denar, ki se plačuje naši organizaciji, vam hočem podati sliko iz podpornega sklada. Slišali boste, koliko je katera skupina v letošnjem letu plačala in koliko je dobila za svoje člane od vsega nazaj v obliki raznih podpor.

Zatem je blagajnik po vrsti navedel vsote, katere so vplačale skupine v podporni fond in vsote, ki so jih člani poedinih skupin prejeli kot podpore.

Skupno je bilo plačane članarine v fond vseh skupin in plačilnic do 1. junija 1929 46.852, podpor pa se je skupno izplačalo 52 porodniških, 330 bolniških, 39 nezgodnih in 32 posmrtninskih, kar znaša 28.919 Din vse skupaj izplačano.

Iz tega je najlepše razvidno, kako je v letošnjem letu deloval naš podporni sklad, da so člani od vseh plačanih prispevkov sprejeli nazaj zopet skoraj dve tretjini, vključ temu pa imamo še v

skladu gotovine 20.853 Din. Vidimo tudi, da so nekatere skupine celo več prejele, kakor so same plačale; tako je Litmerk sprejel 99 Din več in Sv. Ana v Slov. gor. 85 Din več. Taki slučajni značiji, ako bi vse skupine tako postopale in za vsako malenkost člani zahtevali podporo, bi se moglo tako dejstvo imenovati brezvestno izkoriščanje naše skupnosti, kar bi gotovo moglo podporni sklad upropastiti. V prihodnje naj se takim članom, ki niso nujno potrebni podpore, prijava ne sprejema, ker se izkorišča po takih špekulantih premoženje, katero je nas vseh in bi se moglo zgoditi, da tisti, ki je v nujni sili in nesreči, ne bi imel kaj dobiti. Načelstvo zveze je take slučaje pozorno zasledovalo in dolžnost zaupnikov in odbornikov skupin ter vsakega člana je, da nikoli ne pripusti nikomur podpore pridobiti po neurednem. Kdor misli biti pri nas organiziran zato, da le podpore dviga, ta naj rajši gre danes stran kakor pa jutri.

Radi letošnje katastrofalne zime smo pri centrali mnogim spregledali njihov

vihati rokave, sami delati in žrtvovati se povsod. Cesar ne zmore poedinec, to z lahkoto stori skupnost. Kar imamo, smo si ustvarili sami. To pa ni za nas samo največjega gospodarskega pomena, ampak nas dviga tudi kulturno. Gostiti in pospeševati pravo krščansko solidarnost med nami zapuščenimi in izkoriščanimi reveži viničarji je edina odrešilna pot do lajšanja in odprave vsega gorja. Bolj ko bomo vsestransko organizirani, tem prej in bolj bomo mogli skoncentrirati vse naše, dosedaj razbite gospodarske sile in se približati čim večji neodvisnosti napram vsem, ki hočejo tističati nas viničarje k tlom, kot brezumne in zaslužjene robove.

Njegovo poročilo je občni zbor glasno odobral in brez ugovora vzel na znanje ter odobril.

Strokovno organizatorno poročilo

je podal tajnik SZV tov. P. Rozman. Njegovo poročilo je poslušal občni zbor ob veliki tišini. Izvajal je:

Tovariši! Poslovno leto 1928/29, ni samo leto našega največjega razmaha organizacije in njene notranje utrditve, ampak to leto, je naravnost zgodovinsko leto celega viničarskega stanu, katerega smo ravno mi organizirani viničarji pripravili s svojo odločnostjo in združeno samozavestjo.

Viničarski red.

Po dolgi osemletni borbi vseh organiziranih v Strokovni zvezi viničarjev, za pravičen viničarski red, smo dočakali, da je bil isti dne 20. julija 1929 uzakonjen v mariborski oblastni skupščini. Priznati se mora, da je bila borba za viničarski red težka, vendar pa se je od naše strani vršila v mejah vse dostojnosti. Uspeli smo in tako imamo dober viničarski red. Nekaterim vinogradniškim krogom pa to ni došlo ravno ugodno, predvsem zato ne, ker so upali, na neuspeh viničarjev. Zato ravno razočarani danes doživljamo, da so največji nasprotniki viničarskega reda in zaradi tega tudi naše strokovne organizacije, tisti ljudje, kateri so ob raznih prilikah meli polno besed o rešitvi viničarskega vprašanja, o mizeriji viničarskega ljudstva itd. Danes pa našo Strokovno zvezo viničarjev klevetajo, kjer morejo in se na vse načine izmikajo izvajati določbe viničarskega reda. Kakor smo se morali prej boriti za uzakonitev viničarskega reda, tako se zdaj moramo še hušje boriti za izvajanje istega. Dogajajo se slučajji, da se ne mara sprejeti niti od viničarja njegova službena viničarska knjižica, niti se ne marajo izpolniti obvezne pismene pogodbe. Vzrok temu, je največ pri viničarjih precejšnja nezavednost, pri vinogradnikih pa nahujskano in nepravilno tolmačenje viničarskega reda. Tukaj pa ne zadene nas prav nobena krivda, mi smo viničarski red povsod in obojestransko pravilno tolmačili, ampak vzrok temu so ljudje, kateri so preprečili, da se ni viničarski red tolmačil enotno po vsej deželi, bodisi s časopisjem ali drugače. Mi smo hoteli takoj odstraniti vse nejasnosti in nespozumljenja, katera so nastala zaradi novega viničarskega reda, pa smo bili odbiti. Kljub temu pa nismo obupali nad zmago pravice in zakonitosti čez vse intrige kapitalizma. Z besedo in tiskom smo viničarjem razlagali, kako je doseči pravice, zajamčene jim z viničarskim redom. Sami smo razpečali med članstvo 572 viničarskih knjižic, 1250 tiskovin za pismene pogodbe in 1320 brošur »Uredba o viničarskem redu«, katere nam je odstopila Delavska zbornica za Slovenijo. Številne tozadevne intervencije in predlogi viničarskih komisij, deputacija pri gospodu velikem županu 6. maja t. l., jasno izpričujejo, da smo storili vse in se poslužili vseh zakonitih sredstev, samo, da pride naš viničar do boljšega gmotnega in s tem tudi do boljšega moralnega stanja. Povsod tam, kjer so viničarji dosedaj nastopili enotno, so rezultati tozadevne naše borbe uspešni. Zato se nam vsem nehote postavlja geslo: »Kolikor smo strokovno organizirani, toliko se izvaja viničarski red.«

Glede našega časopisa »Delavske Pravice«, smo vsaki redno plačujoči družini naročili in plačali časopis. Prihajale so pritožbe, da nekateri niso vselej časopisa sprejeli. Vzrok temu je morda to, da skupina ni poslala pravočasno obračuna, ali pa je nastala kje drugje kaka pomota, ako ne celo ovira.

Važno je omeniti, da se je z reorganizacijo spremenil tudi v celoti sistem blagajniškega poslovanja skupin in tudi centrale. V tem oziru se je pojavilo veliko število nedostatkov radi nezmožnih blagajnikov pri nekaterih skupinah. Zato smo morali nuditi v vseh primerih pravičnih pojasnil, da smo komaj spravili poslovanje v pravi tir. Sedaj morem ugotoviti, da je vse v redu, samo prosim tiste naše tovariše, katerim sem postal vsled svoje doslednosti včasih že siten, da mi oprostite, ker to je zahteval red in točnost blagajniškega poslovanja, brez katerega sploh tako velike organizacije in njenega gospodarstva ni mogoče voditi.

Tovariši! Podal sem svoje blagajniško poročilo v vseh podrobnostih, kakor sem največ mogel in smatral potrebno. Številke povedo, da rastemo v gospodarski moči zelo hitrih korakov. Da so naše žrtve organizaciji velike, je potrebno, so naše potrebe tudi velike. Uspehi pa so že vidni za vsakega viničarja, da spozna, kaj more storiti združena moč, čeprav je ustvarjena iz največjih revežev. Tisti denar, katerega so člani žrtvovali kot članarino svoji organizaciji, nobenemu nikjer ne manjka in ga gotovo ne bi imeli na strani. Na ta način samo se moremo postaviti na trdne temelje in povečati svojo moč. »Pomagaj si sam in Bog ti bo pomagal!« Vsak korak naprej, ki ga hočemo imeti, si ga moramo sami priboriti, sami za-

Organizacija.

Pri drugih delavskih stanovih, so po večini vsi člani ene družine raztreseni po delu, po raznih tovarnah in obratih. Pri nas viničarjih pa ima izvrševanje našega poklica popolnoma familijarni značaj. Tam, kjer je v službi viničar oče, tam je navadno zaposlena cela njegova družina. Skupaj delajo vinogradniku, in ves zaslužek se zbira v skupno družinsko blagajno, iz katere se črpa po potrebi za vsakega poedinca družine. Zato nikakor nismo mogli in smeli prezreti tega naravnega in hvalevrednega svojstva viničarskega stanu in smo skušali način in ustroj naše strokovne organizacije prilagoditi primerno tem razmeram.

S 1. januarjem t. l. smo določili reorganizacijo in isto tudi povsem srečno izvedli. Danes obstoji naša »Strokovna zveza viničarjev« iz družin, ne več iz posameznikov. Primerno velikosti družin smo uvedli mesečno in štirirazredno članarino. Ta način organizacije je našel med našim ljudstvom popolno razumevanje, zato so se vse obstoječe skupine takoj poprijele novega sistema in ga v celoti izvedle. Danes šteje zveza 756 družin, ali 2720 družinskih pripadnikov.

Z izvedeno reorganizacijo smo mogli tudi storiti, da vse organizirane družine morejo mesečno dvakrat dobiti naš strokovni časopis »Delavska Pravica«. S tem je odstranjena v našem pokretu največja vrzel, ker vsled mizernega stanja ni bilo viničarjem mogoče priti redno do pravega svojega delavskega čtiva.

»Strokovna zveza viničarjev« šteje trenutno 17 skupin in dve plačilnici. Najjačji sta skupini Sv. Miklavž pri Ormožu in Gornja Radgona. Vse skupine so imele v redu in povsod z najlepšim uspehom svoje redne občne zbere. Vršilo se je tudi več poslovnih tečajev. Agilnost vseh naših odbornikov in zaupnikov pri skupinah se je pokazala vedno v zadostni meri. Izmed številnih zborovanj v preteklem letu je omeniti najvažnejše štiri viničarske tabore. Na Gorici pri Sv. Petru pri Mariboru, pri Sv. Janžu v Halozah, v Gornji Radgoni in pri Jeruzalemu. Povsod je bila udeležba in uspehi sijajni, pri Jeruzalemu pa je bil tabor naravnost impozanten ter se ga je udeležilo nad 2000 ljudi. To je bila do danes ena največjih manifestacij naše zveze. Naš strokovni pokret pridobiva povsod pristašev med viničarskim ljudstvom. Mnogi viničarji, čeprav ne plačujejo članarine organizaciji, vendar z nami mislijo. Tako pridobivamo ne samo na moči, ampak tudi na ugledu in zaupanju. Manjka nam samo sodelavcev, da bi mogli čimprej to velikansko in neobdelano polje obvladati in ga dvigniti na tisto stopinjo, katera bi bila že za današnje razmere tako nujno potrebna.

DELO V CENTRALI!

Načelstvo »Strokovne zveze viničarjev« je imelo 21 rednih sej. Zborovanj (redni sestanki, občni zbori) je bilo od zadnjega občnega zбора 60. Na anketi za viničarski red v Ljutomeru 27. decembra 1928 je bilo zastopano načelstvo polnoštevno in je povabilo tudi najboljše naše borce k soudeležbi. Korespondenca znaša od zadnjega občnega zбора 1177 dopisov. Sprejeli smo jih 449, odpisali pa 728. Da smo veliko dopisovali na razne oblasti, je razvidno iz tega, da znaša tozadevna korespondenca 51 odpisanih vlog. Pismenih predlogov za viničarske komisije smo stavili raznim občinskim uradom 21. Intervencij na razne pritožbe članov iz njihovega službenega razmerja je bilo odpisanih 30. Zanimivo je, da izkazuje letošnja korespondenca za celih 700 dopisov več kakor na lanskem občnem zboru (1928), prirastka na svojem poslovnem prometu. Vsikdar smo ustregli vsakomur, ki se je obrnil na naše tajništvo bodisi v tej ali oni zadevi. Ker se je delokrog naše zveze vedno bolj večal, smo morali misliti na upostavitve stalne pisarne in na njeno izpopolnitev vsaj za silo. Nabavili smo si letos pisalni stroj in še druge pisarniške potrebščine. Otvorili smo pri poštni hranilnici čekovni račun, da smo si tako olajšali vse denarno poslovanje. Načelstvo, kakor tudi tajništvo je storilo vse, kar je bilo v danih razmerah mogoče na razmah organizacije, predvsem pa za njeno učvrstitev.

Gospodarski položaj viničarjev.

Naša naloga je, da zasledujemo vse delovne prilike naših članov, da mo-

remo v zvezi s tem imeti pregled o splošnem gmotnem stanju, posebej pa zaslužku vseh viničarjev v vsakem kraju. Zbrali smo podatke iz vseh tistih krajev, kjer obstoji naša organizacija, kakšen je dnevni zaslužek viničarjev, specijelno pri kmetu-vinogradniku, pri meščanu-vinogradniku (gosposki), potem pri hrani viničarjevi in hrani kmetovi. Naslednji podatki naj služijo v pregled:

	Pri kmetu brez hrane	Pri gosposk brez hrane	Delovni čas	Pri hrani kmetovi	Delovni čas
Ormoške gorice:					
Svetinje	10'— D	6-75 do 10 D	7 zj. do 6 zv.	10'— D	7 zj. do teme
Litmerk	10'— D	5 do 10 D	"	10 do 12 D	7 zj. do 7 zv.
Sv. Miklavž	10'— D	5 do 10 D	"	10'— D	pol 8 zj. do n.
Sv. Bolfenk	7-50 do 10 D	10'— D	"	10'— D	7 zj. do noči
Hum	10'— D	10'— D	"	10'— D	"
Ljutomerske, kapelske, gornje-radgonske gorice:					
Ljutomer	7-50 do 10 D	7-50 do 10 D	od pol 8 zj. do pol 5 zv.	5 do 10 D	pol 8 zj. do n.
Kapela	5 do 10 D	3 do 12-50 D	8 zj. do 5 zv.	7-50 do 10 D	7 zj. do 8 zv.
Gor. Radgona	5 do 8 D	6 do 10 D	"	5'— D	6 zj. do noči
Slovske gorice mariborske okolice:					
Sv. Ana	10'— D	10 do 15 D	8 zj. do 6 zv.	10'— D	7 zj. do noči
Sv. Benedikt	10 do 15 D	15'— D	7 zj. do 6 zv.	10'— D	"
Maribor	5'— D	2-50 do 5 D	"	2-50 do 3 D	6 zj. do noči
Jarenina	ne obstoji	3-25 do 5 D	"	1 do 3 D	6 zj. do 8 zv.
Sv. Peter	1 do 3 D	2-50 do 5 D	"	1 do 3 D	6 zj. do noči
St. Ilj	4'— D	5 do 12 D	"	3 do 4 D	"
Sv. Jakob	2 do 3 D	5 do 10 D	"	3 do 5 D	7 zj. do 8 zv.
Haloške gorice:					
Zavrče	ne obstoji	3 do 10 D	osem ur	5'— D	8 zj. do noči
Sv. Trojica	5 do 7-50 D	5 do 7-50 D	8 zj. do 6 zv.	2-50 D	"
Sv. Barbara	5 do 7-50 D	5 do 10 D	"	5 do 10 D	"
Fram	5'— D	5 do 10 D	7 zj. do 6 zv.	3'— D	jutra do noči

Imamo še zanimivejše podatke o viničarskih plačah, posebno akordnih, ki povedo, da ima viničar v ljutomerski okolici 50 Din akordne plače za rezitev vinograda, ki meri več kakor pet orolov, za drugo kop ima 500 Din in nekaj pijače, dočim preračunano na delovne dneve bi komaj z 800 Din izhajal. Tako smo sprejeli podatke iz Jarenine, da odotni admontski viničarji zaslužijo

ničhe ni povedal, da je največji vzrok vse gospodarske krize pri nas ravno v tem, ker je delavec preslabo plačan. Delavstvo je največji konzument, samo denarja nima. V viničarskih krajih s takimi denarnimi plačami ni prizadet samo viničar, ampak tudi vsi drugi: obrtnik, trgovec, pa tudi kmet sam največ. Prava dolžnost vseh narodnih gospodarjev je, da začnejo o tem razmišljati in da se

brž ukrene vse potrebno. Nikoli ne morejo nas rešiti še tako ugodne trgovinske pogodbe z drugimi državami, ker ako bode šlo vse čez mejo, se bo po sedanjem sistemu pri nas doma pojavljala glad in socijalna beda. Koliko nas je, ki bi radi jedli kruh, da o mesu niti ne govorimo. Povsod se prodaja, a viničar si ga ne more skoraj kupiti, ker nima denarja. Koliko kruha se dobi za

V naslednjem podajamo, koliko viničarskih družin je v župnijah (v oklepajih viničarske družine, ki so že organizirane).

Zavrč 147 (52), Sv. Trojica v Halozah 300 (16), Sv. Barbara v Halozah 100 (26), Sv. Jakob v Slov. goricah 150 (41), St. Ilj v Slov. goricah — (26), Sv. Peter pri Mariboru 200 (34), Jarenina 132 (33), Maribor — (13), Sv. Benedikt v Slov. goricah 60 (26), Sv. Ana v Slov. goricah 90 (49), Gor. Radgona 400 (111), Kapela 215 (51), Ljutomer 250 (79), Hum 18 (8), Sv. Bolfenk pri Središču 70 (14), Sv. Miklavž pri Ormožu 200 (130), Litmerk (Vel. Nedelja) 171 (21), Svetinje — (26).

Skupaj 2403 družine, organiziranih pa je šele skupaj 756 družin. Vse tukaj navedene številke nam nudijo vsaj približno pregled, kako daleč smo z organizacijo. Zdi se nam, da smo storili že velikansko delo, v resnici nismo še niti na polovici pota. Zato naj se noben naš odbornik ali zaupnik, kakor član, ne odteguje aktivnemu delovanju v organizaciji, predvsem pa pridobivanju novih članov. **Naprej moramo! Vsi! Vsak v svojem kraju, svoji skupini, združeno močjo in polno zavestjo, da je le v borbi zmaga in le v slogi moč.**

Občni zbor je poročilu tov. tajnika viharno pritrjeval in čuli so se vzkliki: »Živio Rozman, živio »Strok. zveza viničarjev«. Poročilo je bilo razumljivo soglasno odobreno.

Načelnik

tov. Ivan Husjak je podal poročilo, ki ga pranašamo na drugem mestu. Občni zbor je njegova izvajanja in stvarne ter markantne ugotovitve burno odobral.

Poročilo nadzorstva

je podal tov. Franc Tomažič. V imenu nadzorstva centrale Strokovne zveze viničarjev poročam tovariškemu obč. zboru, da so bile od članov nadzorstva vse knjige in blagajne pregledane v tem poslovnem letu štirikrat in so bile vsikdar v najlepšem redu. Nadzorstvo samo ni imelo nobene seje, pač pa se je redno udeleževalo po svojih članih sej načelstva in imelo tako vselej najlepši pregled o vsem delovanju načelstva centrale. Moram poudariti, da so člani načelstva bili vedno možje vsak na svojem mestu, da so storili v korist organizacije vse, kar so sploh storiti mogli. Zato njim gre za njihovo neumorno in nesbično delo vse priznanje. Predlagam občnemu zboru absolutorij s pohvalo.

Z enodušnim sprejetjem predloga nadzorstva je dal občni zbor priznanje načelstvu za njegovo uspešno delo v preteklem letu.

Novo načelstvo:

Člani: Ivan Husjak, Peter Rozman, Janez Kosič, Ignac Topličar, Andrej Mir.

Na mestniki: Ludvik Nedok, Fr. Fekonja, Jožef Vrbančič, Peter Rakuša, Lovro Matjaškovič.

Nadzorstvo: Fr. Tomažič, Jožef Stajnko, Franc Tomažič, Jože Košnik.

Lista načelstva in nadzorstva je bila sprejeta soglasno.

Sklepi,

ki jih je sklenil občni zbor z ozirom na predloge, ki jih je stavil tov. Peter Rozman so bili številni. Vsi so bili sprejeti soglasno. K posameznim predlogom so poleg predlagateljev govorili še Franc Štrkl iz Gor. Radgone, Jože Duh od Sv. Petra pri Mariboru in Jože Košnik.

Sklepi so tile:

1. Redne seje vseh skupin se vrše vsako zadnjo nedeljo v mesecu.
2. Vsi organizirani viničarji morajo kot celota, kakor tudi kot poedinca skrbeti za striktno izvajanje viničarskega reda.
3. V tem letu se izvede tajniški in govorniški tečaj.
4. Obstoječe skupine morajo skrbeti, da pridobe čim več družin v svoje okrilje.
5. Skupine morajo skrbeti za to, da si pridobe čim več lastne imovine.
6. V SZV morajo biti včlanjeni vsi člani ene družine ali pa nobeden.
7. Izdela se poslovnik za »Zavarovalni sklad za živinoc«.

Pisarna Strok. zveze viničarjev v Slamnaku pri Ljutomeru.

pri špricanju od polovnjaka uporabljene galice 5 Din ter skupno z nosačem oba komaj zaslužita dnevno 7.50 Din, ker več ne more uporabiti materijala.

Ker živimo danes v visoko razvitem denarnem gospodarstvu, zato je pri takih denarnih plačah splošnem gospodarski položaj v pretežni večini vseh viničarjev zelo slab in ponekod naravnost obupen. **Najslabše je plačan viničar mariborske okolice,** kakor nam pove statistika. Vsakemu pametnemu človeku mora biti jasno, da z zaslužkom eden, tri ali pet dinarjev viničarska družina ne more izhajati, pa čeprav morda dobiva za svoje delo še v naturi to ali ono.

V takem položaju so vsi naši mladi naravnost prisiljeni, da se odpovedo viničarskemu poklicu in delu na kmetih ter gredo v mesta in razne industrijske centre, kjer zopet ustvarjajo konkurenco drugim delavskim slojem na delovnem trgu ter tako še bolj pospešujejo brezposelnost. Tako ustvarja eno zlo drugo zlo in prizadeta je celota. Kmet toži, da mu manjka delavcev, na drugi strani pa jih je preveč. Vzrok vsemu je, da na kmetih, tako rekoč v zakladnici kruha in vsega drugega danes ne more najboljmarljiva delavska družina priti do svoje človeka dostojne eksistence. Čuditi se moramo, da še do danes

en ali tri dinarje? Koliko ga pa ena družina porabi, ako ničesar drugega za hrano nima? Vsled takega slabega gospodarskega stanja viničarjev je skoraj nemogoče govoriti še o kaki duševni kulturi našega stanu, ker kdor je gospodarsko uničen, je tudi duševno težko prizadet.

Rešitev v naši strokovni organizaciji.

Vsi tovariši, ki delujemo danes v naši strokovni zvezi ter vsi naši člani se bomo morali v bodoče posvetiti največ vprašanju, kako si priboriti pošteno delo, pošteno primerno plačilo, predvsem pa viničarjem mariborske okolice. Ako kdaj in kje, tedaj ravno tukaj, je nujno potrebna močna strokovna organizacija, katera bo mogla s svojim vplivom in s pomočjo vseh razpoložljivih zakonitih sredstev priboriti viničarjem tudi to. Računati moramo danes na to, da ne bo šlo tako lahko, ampak borba, ki smo jo toliko let prej borili za viničarski red, nam mora služiti kot šola. Najprej storimo, da pritegnemo v naš krog vse še danes neorganizirane viničarje. Če premostrimo stanje organiziranih in neorganiziranih viničarskih družin, se moramo takoj zavedati, kakšno delo nas čaka pri skupinah, kot zaupniki ali odborniki vsakega v svojem kraju.

Duhovnik in proletariat.

Na pragu nove dobe smo. Pohod duhovnih sil je že pričel. V ta odločilni boj bomo pritegnjeni vsi — brez razlike stanu. Mi krščanski socialisti imamo le eno bojno geslo: Kristus.

Kristus pomeni odrešenje, pomeni zmago. Kristus je popolna pravica, boric za človeka, bramba zatiranih in zaničevanih.

Ker je tako, je naravnost nerazumljivo, da hoče doseči velika večina proletarijata svoje pravice in svojo zmago mimo in preko Kristusa.

V Kristusu ni vzroka temu dejstvu. Vzrok je v tistih, ki pravijo, da so kristjani, pa ne izpričujejo Kristusa v delih. Krščanstvo je pa vera del, sicer je mrtva. Da pa ni v kristjanit tiste žive vere, ki gore prestavlja, nosi veliko krivdo sedanji kapitalistični družabni red, ki je posegel s svojimi razdirajočimi sredstvi tudi v krščansko družbo ter je pridobil veliko njenih predstavnikov za svojo somišljenike. Radi tega tolika razdrapanost, zlasti pa toliko nezaupanje delavskih množic napram Cerkvii in krščanstvu.

Ravno sedanje stanje kaže katoličanom drugo pot, kakor smo ji hodili do sedaj. Kakšno? Naj govori katoliški župnik Emanuel Reichenberger, eden glavnih voditeljev nemških katoličanov v Češkoslovaški V dunajskem tedniku »Das neue Volk« je izšel njegov članek, kjer govori o dolžnostih katoličanov z ozirom na sedanji gospodarski položaj. Med drugim pravi sledeče:

»Vedno večje je število takih, ki uvidevajo nevdružnost sedanjega kapitalističnega gospodarskega reda. Radi tega iščejo sredstva in pota, da bi premagali ta gospodarski red. Toda za zmago ne zadostujejo mala in malenkostna sredstva. Borba ne sme iti proti izrodnom kapitalizmu, ampak proti sistemu samemu. V tem oziru ni kompromisa. S kugo se ne dogovarja. Kajti kuga nima nikakih dobrih plati.

Tudi dobrodelnost ne zadostuje. Kakor more dobrodelnost veliko dobrega napraviti v mnogih slučajih, vendar pa ne more obvarovati mase pred obupom.

Tudi socialna politika ne bo dosegla svojega smotra, ako ostane sedanji kapitalistični gospodarski sistem. Bo le obliž na popolnoma okužen in docela bolan organizem.

Pri razmerah, kakršne so, ne pomagajo prav nič rohnenje in grmenje proti »brezbožnemu« socializmu. Poudarjam pa, da je »brezbožnost« kapitalizma pač veliko večja, in mi katoličani bi le dobro na-

pravili, ako bi to večkrat pribili. Ako bi bilo vedno tako, ne bi zavzela odtujitev med Cerkvijo in delavstvom takšen obseg, ki nas more navdajati z grozo.

Enotna fronta izkoriščanih je mogoče veliko bližja, kakor si predstavljamo. Skrajni čas je, da ustvarimo to fronto pod vidikom krščanstva. V tem je pa le ena pot: Radikalno pretrgati vsake zveze s kapitalizmom in ustvariti nov gospodarski red, kojega fundament bo pravičnost in ljubezen... Naše mesto je na strani proletarijata. To je mesto, ki so ga nam odkazali Ketteler, Kolping, Gruša in Leon XIII.

Vsak duhovnik, ki se zave te dolžnosti, odtehta cele knjige pridig. Zavedajmo se: Nič ni bolj škodovalo Cerkvii in ji še škoduje, kakor spojitev posameznih njenih zastopnikov z interesi kapitalizma.

To so besede apostola, ki so privrele iz ljubečega srca, da bi dvignil in rešil velike množice človeštva iz objema modernega suženjstva. Kajti beda naše dobe je neizmerno velika. Zapopadena je v dveh besedah: Beda proletarijata.

Kaj so proletarci? To so ljudje, ki so ogoljufani za svojo pravico do človeka dostojnega življenja; so ljudje, ki ničesar drugega ne posedajo, kakor svojo telesno in duševno silo, katero morajo prodajati kapitalistu. Radi tega so proletarci v vseh stanovih in poklicih.

Proletarijat dela in ustvarja, plus njegovega dela pa uživa drugi, četudi ni sejal. To je brezdelen dohodek. In ta je nemoralen, je protikrščanski, je proti Kristusu. Bistvo krščanstva je: Pravičnost! Vsakemu svoji! Vsak je dolžan delati!

Ako ne pridejo v gospodarstvu in družbi do veljave ta načela, ni pomoči. Kajti proletarijat, ki je oropan produktivskih sredstev, mora biti izroččen kapitalistu na milost in nemilost. Dokler bo to trajalo, ne moremo govoriti niti o moralni, niti o družinski sreči in podobnih družabnih fundamentih, ki izoblikujejo človeka. Že ta dejstva morajo tirati prepričanega katolika, in prvi vrsti duhovnika k proletarijatu.

Proletarijat trpi, grozno trpi. Ozmimo se na njegova stanovanja: podstrešje, kleti, barake, hlevi. On in njegova družina napol naga, nenasičena. Pa vendar dela, nekdo mora imeti od tega dela dobiček. In ga ima. Kapitalist. Žanje, kjer ni sejal. Pa pravijo tisti, ki zajemajo iz polnih skled in ki ne vedo kaj je to strah za delo, za košček kruha,

nosti viničarji z istim prepričanjem in enako samozavestjo kot dosedaj na delo za zboljšanje svojega gospodarskega in kulturnega položaja. Živeli viničarji! Živela Strokovna zveza viničarjev! Živela Jugoslovanska strokovna zveza!

* * *

Po občnem zboru so se delegati slikali. To sliko na drugem mestu tudi pričujemo. — Za tem pa je še več kot eno uro funkcionirala »pisarna«. Kajti okoli tajnika, načelnika in blagajnika so se zbrali skoro vsi delegati in vsak je moral priti na vrsto.

Delu slava, čast, oblast!

borba za življenjski obstanek svoje dece, da je proletarijat slab. Obsojajo posledice ceste, čeprav ne gredo na to cesto, po kateri mora korakati proletarec, kakor klavno jagnje, da bi se seznanili z njenimi grozotami. Ne vidiš jih.

Kako radi kažejo na brezbožca-proletarca: »Češ, že otrok ne da več krstiti!« Resnica pa je, da radi tega, ker ne vidi Kristusa. Učimo, kaj zahteva Kristus. Toda pozabljamo, da je Kristus Bog ljubezni, Bog dejanj. Kaj pomaga človeštvu, ako kažemo na Kristusov program: Lačne nasičevati... Išči te najprej božjega kraljestva in njegove pravice... Če pa ne živimo po temu programu.

In vendar proletarijat trpi, silno trpi. Ali naj bo trpljenje le znak prokletstva? Ali je Kristus Bog pravičnosti? Je. In ker je, vemo, da pomeni trpljenje proletarijata novo vstajenje človeštva. Proletarijat trpi zase in za druge. V tem je skrivnost tega trpljenja, skrivnost Golgote.

To priznavajo tudi visoki cerkveni dostojanstveniki. Ko je bila ustanovljena mednarodna zveza katoliških delavskih organizacij, je pozdravil zborovalce pomožni škof Dr. Hammels v imenu kölnskega kardinala s temi besedami: Mi, katoliški delavci, se bomo borili za to, da se obnovi družabno življenje narodov v duhu krščanskega življenjskega nazora. Prvi borci za krščanstvo so bili iz vrst, ki se najlaže primerjajo sedanjemu delavskemu stanu. Zakaj bi ne šla nravna obnova sveta enaka pota? Zakaj bi ne bilo nositelj te obnove delovno ljudstvo?

Skrivnost trpljenja! Toda ta skrivnost more zoreti in delovati le pod vplivom in vodstvom Kristusovega programa, živnega namreč, potom del. Ali da govorimo z umrlim Dr. Sonnenscheinom: »Toliko časa ne bo zaupanja proletarskih mas v Cerkev in krščanstvo, dokler ga ne bomo dvignili iz krste oficijelnega krščanstva in mu vcepili življenja in duhu sv. Frančiška.

Zavedati se moramo, da je težka družabna kriza človeštva tu. Stališče v tej krizi mora zavzeti tudi duhovnik. Nov dvig ljudstva je mogoče le potom novodobnega dušnega pastirstva, nikoli pa ne s pomočjo politike. Novodobno dušno pastirstvo pa se ne izčrpa v šolah in cerkvah, ampak v bornih delavskih kočah, v boju za človeške pravice delavstva napram kapitalizmu.

Isto misel je lepo nazorno poudaril sv. Lavrencij Justinijan, škof beneški, ko so ga opozarjali, da zahteva njegovo dostojanstvo države, da bi bil bolj opravljen. Odgovoril jim je: »Škofa more krasiti le svetost. Imeti pa sme le eno družino in ta je — reveži njegove škofije.«

Še enega dejstva ne smemo prezreti. Bodoče veke bo odločevala mladina. Sedanja mladina pa dorašča v času, ko je nravna in moralna propalost na višku. V takih razmerah se mora ona družba, ki pravi, da je katoliška, tembolj odražati po svoji moralni veličini. Mora biti luč na merniku. Če bo pa v tej družbi vladalo to, kar danes vlada: brezbarvnost v najvažnejših vprašanjih, zahrbtnost, intriganstvo, zakulisne borbe, neodkritost, golo posvetnjaštvo, hlastanje za vspehi, četudi ne vedno s priporočljivimi sredstvi. Če vidimo v tej borbi tudi duhovnika, potem je velika nevarnost, da se bo mladina obrnila stran od Cerkve. Ne bo sicer postala brezverska,

katoliška pa tudi ne. Radi tega mora priti v naše vrste popolnoma drug duh. Iskreno in dejansko katoliški. To je pa nemogoče brez duhovnika.

Župnik Reichenberger ima dvakrat prav ko pravi: Naše mesto je edino na strani proletarijata.

Iz zemeljskega raja Amerike.

Ford in brezposelni.

Ford je velikopotezen.

Tako je koncem decembra razglasil, da hoče nastaviti 30.000 novih delavcev in je pri tem ponovno naglasil, da hoče tudi obdržati petdnevni teden.

»1. januarja«, tako poroča neki ameriški delavski časopis, »se je zbrala pred vrati Fordovega podjetja tisočglava armada premraženih brezposelnih delavcev. Nekateri so prišli s svojimi malimi avtomobili in motocikli in številke na teh so kazale, da so prišli iz zelo oddaljenih krajev. Prvi dan so izbrali izmed njih 600 delavcev, drugim pa so rekli, naj se drugi dan zopet potrudijo na mesto.«

List pripominja, »da je ta politika Forda v primeri z njegovo tehniko na drugih področjih, prav gotovo zelo zastarela. Na tak način morejo utrpeti občutno škodo le delavci, dočim Ford nasprotno tudi ne more imeti tej škodi enakovrednega dobička. Na delavstvo zvaliti riziko potnih stroškov in neuspeha pri izbori, je več kot primitivno.« Ameriški list, ki se koncem tozadavnega članka zavzema za uvedbo modernega posredovanja dela, pravi tedaj tako.

Naša sodba iz navedenega o Fordu more biti samo ta, da je tudi on, kljub vsem lepim govoricam in originalnosti kapitalist istega kova kot vsi drugi in da se v njegovih podjetjih prav tako delavstvo izkorišča in za svoje delo ne dobi primerne protivrednosti.

Ameriško nazadnjaštvo.

Socialno-politična zakonodaja prav vsake moderne države lahko tekmuje z ameriško. Prav nobenega vzroka nimamo gledati z občudovanjem čez »veliko lužo«. Ako že poedini krogi in poklici imajo primerne eksistenčne plače, so pa na drugi strani zopet ogromne mase ljudi, ki žive v hujši bedi kot naše najslabše plačano delavstvo. Pri tem pa moramo še imeti pred očmi dejstvo, da tam ni prav nikakega socialnega zavarovanja, ne take, ne take soc.-pol. zakonodaje. Kljub lepim zunanostim je delavec tudi v Ameriki predmet izkoriščanja kapitalistov in se smatra kakor stroj.

V Združenih državah ameriških je še danes zaposlenih v tovarnah nad en milijon otrok pod 14 leti. V 14 državah je dovoljeno zaposlovanje otrok, predno so doknčali celotno ljudsko šolo; v 13 državah nočno delo dece ni prepovedano. To le kot primer delavskih razmer.

Pridobivaj novih članov za Jugoslovansko strok. zvezo!

besede: Krstim te v imenu Očeta in Sina in svetega Duha.

Otroci niso več prišli. Rut, ki je bila vedno pri njih voditeljica, jim je najbrž prepovedala. Nobenega nisem vprašal po stanovanju in imenu. Nemogoče mi je bilo, in tudi poguma bi najbrž ne bil imel, poizvedovati, kaj se je prav za prav zgodilo. Priprava za zrelostni izpit je zahtevala zase ves čas in vse misli.

To je bilo leta 1898. Ko sem pet let pozneje v kapeli sester svete Hedvige daroval prvo sveto daritev in delil Gospodovo telo, je klečala pri obhajilni mizi tudi sedemnajstletna deklica z mladim, kodrastim fantkom in otrokom kakih dvanajstih let; in ko sem govoril besede: »Telo našega Gospoda Jezusa Kristusa naj vodi tvojo dušo v večno življenje,« tedaj mi je prišla misel: »To bi utegnili biti Rut.« In ko sem belo, malo hostijo položil deklici na jezik, ji je šel čez obraz sij one luči, ki prihaja iz vode življenja, ki dela življenje lepo in čisto in ki je ne moremo imenovati drugače nego Bog.

Joseph Wittig — prev. M. J. M.:

Otroci z ulice svetega Lavrencija.

»Velja!« je menila, ker moramo biti mi katoličani katoliški ne samo v cerkvi, ampak tudi v naši sobi, zato obešamo kropilček na vrata. Pri nas ga imamo tudi. Toda jaz nisem še vedela tega o krstu, da vedno obnovimo krst, kadar se z blagoslovljeno roko pokropimo in rečemo: V imenu Očeta in Sina in svetega Duha. Od zdaj bom vedno tako delala.

»Zdaj pa domov, otroci, jaz se moram še učiti!

To je bilo vedno znamenje za konec in otroci so jeli počasi odhajati k vratom. Rut z bratcem se je obotavljala, zdelo se je pa, da hoče iti. Nenadno se je okrenila, stopila k meni in vprašala z gotovostjo dozorelega bitja: »Ali me bo duhovnik lahko krstil, tudi če oče ne dovoli?«

»Ne, deklica,« sem ji odvrnil, »to prepoveduje Cerkev, ker ni potem nikogar,

ki bi nedoletnemu otroku mogel pomagati, da ohrani katoliško vero.«

»Bog mi bo pomagal! In jaz bom pomagala bratcem! Kaj je res, da lahko judovsko dete krsti, pa čeprav je še manjše od mene?«

»Rut, kaj pa nameravaš? Saj mi vendar ne boš delala nepravil! Krivda bo zadela mene in ti ne boš smela več prihajati k meni!«

»Saj imam potem luč pri sebi, ki prihaja iz vode. Potem mi ne bo treba več prihajati sem in tudi ne več v sobico, kjer je bil svit. Potem bo svetila luč prav v mojem srcu. Povejte mi samo še, ali zadostuje voda tamle v tisti lepi posodi za krst? Ah, gospod, jaz sem podnevi in ponoči videla, kako je iz posode gorel ogenj, da je bilo čisto svetlo. To mora zadostovati. Povejte!«

»Dete, ne smeš! Prepovedujem ti!«

»Povejte mi, če zadostuje voda? Povedati mi morate resnico, če ne, vas bo Bog kaznoval.

»Seveda, zadostuje vsaka voda. Toda, kjer je na razpolago krstna voda, je treba krščeovati s krstno vodo. Rut, ne

smeš, premajhna si še. Veliko nevoljo mi boš povzročila.«

»Če pa moram, potem smem, samo če morem. Povejte mi, ali morem?«

»Pojdi! Ničesar več ti ne povem. Hud sem nate!«

»Ne smete biti hudi!«

»Rekla je, prišla bratca za roko in šla za drugimi otroci.

Ko sem drugi dan prišel iz šole in se hotel pri vstopu v sobo pokropiti, je bila skledica prazna. Zvečer je teta prinesla nove blagoslovljene vode iz samostana in mi dejala: »Opoldne, ko sem prinesla kosilo, je bila tu beraška deklica in prosila za košček kruha in potem je hotela imeti blagoslovljene vode. To se mi ni še nikdar zgodilo. Dala sem ji je.«

Tedaj so se dvignili vsi zastori. Ozrl sem troedinega Boga v morju luči in lepote, in videl sem tisoče s križem znamenovanih otrok kot cvetlice na travniku in videl sem rosne bisere na vseh teh rožah, videl sem troje otrok, ki so eden drugemu delili krst in govorili

Dr. France Debevec:

Zdravljenje jetike.

Tudi ultravioletni (ultra plavi) žarki izzivajo pigmentiranje, to je črnkasto barvanje obsevanе kože, čeprav ne tako močno kakor ultrardeči žarki. Priporočljivo je, da se obseva ne le en del telesnega površja, temveč polagoma vse telo razen glave. Na ta način se vsa koža ter podkožne plasti pritegnejo k mobilizaciji zdravilnih snovi, ki jih znajo ustvarjati male, fine kemične tvorine, telesne celice.

Važno je sedaj znati, katere slučaje bomo smeli solnčiti, katere ne. V tem pogledu se namreč mnogo greši. — Odprta pljučna tuberkuloza, to je takšna s kužnim izmečkom, zlasti pa še s kavernami, ranami, ni primerna za solnčenje. Nevarnost krvavitve in poslabšanja boleznij je prevelika. Solnčijo naj se zato: zaprte pljučne jetike, zlasti lažja začetna obolenja, tuberkuloze žlez, kosti, sklepov, kože, deloma tudi tuberkuloza v grlu in ustih.

Nikar ne misli, da se solnčenje prične enostavno na ta način, da ta ali oni leže slečen v svetlo in vročo kopel solnčnega svita. Tako ni pravilno. Solnčenje se sme izvesti le polagoma: od kraja dnevno po nekaj minut, nato naglo vsak dan več, pričeneši na stopalih, naslednji dan do kolen, nato do kolkov itd. Na ta način se telo lepo priuči solnčenemu vplivu in nevarnost prehude reakcije je izključena.

Vprašal boš: Kaj pa drugi, težji bolniki, ali zanje solnčni žarki ne pridejo v poštev in v prid? Seveda pridejo. Le trajno in dalje časa postajati ali ležati pod solnčno pripeko, zlasti slečen, je nevarno. Za takšne bolezenske slučaje je dovolj bivanje, sedenje, ležanje v čistem zraku, samo ne pod neposrednim solnčnim žarom in svitom. Saj so tudi tako zračne plasti, posebno v planinah in ob morju, bogate svetlobe, ultravioletnih in ultrardečih žarkov.

Mogoče se boš tudi spomnil: Kaj pa

ob deževnih, meglenih, oblačnih dnevih, ko ni solnca, pa po zimi, ko je mraz? Za takšne čase imamo nadomestek solnca v raznih umetnih žarkih. Tako n. pr. kremenova luč obiluje na ultraplavih, tkzv. Kischova svetiljka pa na toplotnih, ultrardečih žarkih. Opremimo čisto, zračno sobo v ta namen, prižgimo eno in drugo luč, pa imamo nadomestilo za kujavo solnčnice, ki se je šlo kisat za oblake.

Čez hribe in doline...

Vrhnika. Če pogledamo po našem trgu vidimo, da se letos v splošnem zelo malo zida, kljub temu, da se stanovanje silno težko dobi, kdor je na tem, da ga mora iskati. Pa še iz tistih zidarskih odrov, kar jih vidimo, blestijo naslovi nedomačih stavbnih tvrdk, in med delavci ob njih ne vidimo poznanih domačih obrazov. K temu pripomnimo: Nam delavcem ni vseeno, komu oddajajo zaslužek trgovine, kjer mi nabavljamo svoje potrebščine, brez dvoma bomo to storili rajši tam, kjer se vpoštevajo domačini.

Po svetu.

Vojska na daljnem vzhodu. Kakor se poroča, so sovjetske čete vpadle v kitajsko ozemlje in se tam utaborile. Posebni vlaki vozijo po sibirski železnici ojačenja. Kitajski konzuli v Rusiji javljajo svoji vladi, da so ruske čete obkobile konzulate. Nankinška vlada zahteva od generala Penga, ki gre sovjetom deloma na roko, da odloži zapovedništvo nad četami in odpotuje v inozemstvo. Imenovani general je v armadi splošno priljubljen. Kitajska vlada je odločena podvzeti energično obrambno akcijo. Kako, ko pa ima vlada v južnem delu Kitajske še vedno polno posla z uporniki. Pravijo pa, da bo tudi tu kmalu gospodar položaja.

Tudi Avstrija se tajno oborožuje, tako pravi predsednik veleposlaniške

konference, francoski zunanji minister Briand v pismu tajništvu Društva narodov, v katerem poroča o delu mednarodne vojaške kontrolne komisije, ki je ustavila svoje delovanje. V pismu pravi Briand dalje, da Avstrija ni izpolnila vseh obveznosti razorožitve. V Avstriji so znane vojaške organizacije. Obstojajo tajna skladišča vojnega materiala. Duhovna razorožitve lahko vsak čas preneha. Avstrija bi mogla s svojo industrijo postaviti v nekaj mesecih izborna oborožena 200 do 300 tisoč mož broječo armado. Znale so stalne zveze avstrijskega z nemškimi generalnim štabom. Avstrijski oficirji nosijo isto uniformo kot nemški. Častniki se izmenjujejo. Dunaj je središče trgovine z orožjem. Imperializem in militarizem v zvezi s kapitalizmom vladata svet.

Tudi ta ali pojem politične poštenosti.

V sodni razpravi proti bivšemu poljskemu finančnemu ministru Čehoviču radi prekoračenja državnega proračuna je imel Pilsudski posebno vlogo. Najprej se je branil izpovedati, potem pa je narokoval na zapisnik, da ne prizna, da je dolžen pričati, ker je predstojnik obtožena, pri čem celo sodišča. Potem pa je poslal sodišču, ministrskemu predsedniku in predsedništvu sejma in senata pismeno izjavo, v kateri sporoča, kakor javlja »Robotnik«, da nosi on sam vso odgovornost za prekoračenje proračuna. On je obtoženemu finančnemu ministru in bivšemu ministrskemu predsedniku Bartlu, ko sta mu poročala o prekoračenju, zapovedal, naj se za to ne brigata in tudi ni dovolil, da se pravočasno predloži naknadni obračun. Največje prekoračenje za več milijonov zlotov je šlo za podporo vladnih kandidatov, kar se je zgodilo na njegovo pismeno povelje.

Kaj je torej politična poštenost, ali kaj je spoštovanje zakona, ali kaj je odgovornost ljudstvu in še, kaj je korupcija? Ali je to samo na Poljskem?

Citaj „Delavsko Pravico“!**Za kratek čas.**

Katehet: »Lažje bi bilo kameli zlesti skozi šivankino uho, kot pa bogatino priti v nebesa. No, Francek, zakaj pa bi kamela težko zlezla skozi šivankino uho?« — Francek (je nekaj časa pomišljal, nato pa se odrezal): »Zato, ker ima grbo.«

Janko je bil štirinajst let star in hotel je v trgovino kot učenec. Trgovcu je bil dečko vseč, vendar ga je pa hotel še malo preskusiti. »Kaj boš napravil s tisoč dinarji?« »Ne vem,« je odvrnil Janko, »nisem mislil, da mi boste takoj v začetku dali toliko plačo.«

Gospod profesor je sedel pri pisalni mizi ter delal. V sobo planeta sinčka Mirko in Pepček. Profesor se hitro obrne ter zarentači: »Kaj pa hočeta zopet, pustita me pri miru.«

»Samo lahko noč sva ti prišla voščiti,« pravi Mirko.

»Ze dobro, že dobro, toda sedaj nimam časa, pridita jutri zjutraj.«

V menezariji: Gospodar: Sprejem vas v službo, samo bojim se, da si ne boste mogli zapomniti imen toliko živali. Mladi človek, ki išče službe: Brez skrbi, vsa ta imena so mi vsakdanja, pridem namreč ravno od vojakov, kjer smo jih vsak dan po stokrat slišali.

Vljudnost. Sodnik: »Radi ponarejanja denarja ste obsojeni na tri leta ječe. Ali imate k temu kaj pripomniti?«

Obtoženec: »Da. Gospodu izvedencu bi se rad zahvalil, ker je moje falsifikate tako dobro ocenil in izjavil, da so izvrstno pogodeni.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1357.50 Din, za 100 avstrijskih šilingov 798.72 Din, za en dolar 56.77 Din, za 100 francoskih frankov 221.85 Din, za 100 češkoslovaških kron 168.23 Din, za 100 lir 297 Din.

Kako gospodarite najbolje? Kako se zaščitite najuspešneje? Kako si prihranite vsako leto 3% Vaših izdatkov?

ČE STE ČLAN IN OBENEM ODJEMALEC PRI

I. delavskem konzumnem društvu v Ljubljani r. z. z o. z.

Pisarna: Kongresni trg št. 2

Ustanovljena 1895

Telefon 2255, 2855

ki ima danes preko 10.000 rednih članov in 29 prodajalen po vsej Sloveniji. Zadruga ima do danes sledeče oddelke: specerijski, kolonijalni, manufakturni in galanterijski in je vsled tega v stanu ugoditi vsem željam in potrebam svojih članov.

Iz vse svoje duše

René Bazin

Poslovenil Niko Kureč

Čutil se je zato ponižanega pred vsem svojim rodom in pred mnogimi svojimi vrstniki, zapostavljenega, izločenega od skupnih radosti... In najsi se je norčeval iz vaških fantov, ki zemljo prevračajo in v mestu glavo izgube, bil je prav za prav eden izmed njih, le da je bil izprijen in bolan. Da bi živel petdeset let poprej ali da samo njegov stari oče nekega dne, ko je bil preveč pil, ni prisegel brez pravega razloga, da pojde iz Plougastela, — pa bi bil Antoine kmet, ki se na večer vrača z motiko na rami domov med obrežjem in poljem in so mu oči uprte v morskoborje in mu je srce že dolj v hiši, kjer žena kruh za v juho narezuje.

Poseben znak njegovega kremenitega bretonstva je bila njegova trma, ki je barbarska oblika zvestobe. Nenadno se ga je v kakem trenutku pri veseljačenju polotil stud, ki ga je zajel čisto en dan ali več v težko otožnost. Tedaj je zapustil tovariše in je hodil sam po nabrežjih med slokimi postavami nosačev in je kakor z blaznostjo v očeh zrl stvari in ljudi. Vendar to ni bila niti blaznost, niti kes. Bile ste to ve, ki ste mu prihajale pred oči, sanje o revnih prednikih, sanje o rodu, ki valove poslušala, ki ga zidovi fabrik ali ulice mest nikdar ne bodo vsega zajele...

Rad se je smejal in zlahka je dejal: »Trpim.« Vprav s tem se je polastil duše zapuščenega Marije, ki jo je življenje postavilo na cesto. Prvi dve kratki se je šalil z njo, ko jo je spremil; tako je bila priznala Henrietti. Drugo pot se ga je bila odkrivala. Pa je več ni spremljal, ampak srečaval jo je. Rekel ji je: »Sem kakor vi, — nekdo, ki ga je družina zavrgla. Podobna sva si v bolesti.« Tedaj ga je poslušala. Po malem jima je prišlo v navado, da sta se znašla zvečer ob kakem cestnem vogalu. Marija je šla mimo. Antoine je stopil iz zatišja kakega preddvora, kjer jo je čakal. Pa sta pokram-

ljala dve, tri minute, sloneč ob isti steni v obokovi senci. On si je potegnil klobuk na oči, ona je zavihnila ovratnik svojega starega plašča, da sta se odtegnila pogledom redkih mimoidočih. Govorila sta si o dnevu, ki je bil pri koncu. Dostikrat nič posebnega. Včasih je dodal: »Kako lepe lase imate, Marija!« A njegov pogled jo je objemal vso in žareča strast, ki se je odražala v njem, je bila, žal, baš tisto, kar ju je družilo, kar je brez prestanka blodilo v Mariji, ko so vendar besede iz pogovora izginjale tako brž in se ji izgubljale iz spomina.

Neko noč v avgustu (bilo je zadnjič, da so delale pri gospe Clémenci čez uro) je Marija hlastno stopala proti svoji sobici v St. Similienski ulici! Vsa izmučena je bila od gladi in je jedva mislila nanj, Antoine, tako pozno je že bilo. Ko pa ga je zagledala, da se je odločil od črnega oboka pred dvora, kjer jo je bil čakal, jo je stresla strašna groza. Ne, ne bi ga smelo biti tam. To je bilo preveč!... Čutila je, da jo je potegnil k vogalu.

»Glej, Marija, dve uri sem že tu radi tebe, ker te ljubim...«

Spet je bila v njem tista trpka žalost. Prijel jo je za roke, približal ustnice vse do gostih črnih las, ki so ji napol razpleteni padali na vrat, in dejal:

»Marija, Marija, tako te ljubim, da bi te za ženo vzal, če bi mogel...«

»Ne govorite tako, pustite me, ne recite mi več ničesar.«

»Marija, k vojakom moram, morda se ne vrnem. Samo dva meseca življenja še imam. Pojdi z menoj!«

»Pustite me, Antoine!«

Branila se je. A v duhu je bila že izgubljena. Zakaj dejal ji je bil: »Za ženo bi te vzal, če bi mogel.« Oprostila se ga je. Z grozo v očeh je stopila v stran:

»Ne! Ne! Nočem! Nesreča bi bila za oba. Ne pridite nikdar več! Nikdar več!«

Pa je še moral priti. Prišel je. Zvečer tistega dne, ko ga je bil Eloi Madiot povabil, se je Antoine spet sešel z Marijo Schwarzovo na običajnem mestu. Bila je že premagana. Ta večer ji je zmanj-

kalo zadnje opore. Od sinoči že ni bila videla Henriette. Ne bo je videla ne jutri, ne prihodnje dni. Jokaje se je spustila Antoinu na prsa in se ni branila, ko jo je odvedel — — —

XIX.

Tako je žalostna Marija v svoji dušni stiski mislila na Henrietto in klicala po njej.

Druge misli so v tej isti noči iskale popotnico: žalost starega Madiotja in še prenekaterih drugih iz predmestja, ki niso bili deležni njenega večernega obiska; plahe proujke male Reine, ki je skrivaj ljubila delovodkinjo; Louise; posebej pa še Etienna. Bilo je več duš v skrbeh za to dekle, ki je odhajalo od svojcev, in več molitev po nežških potih in več koprnenja po svidenju kot za marsikakega bogatina, ki odhaja z doma. Neznana ljubezen, ki se sama zase srečuje...

Na klopi, ki sta jo bila prinela iz kočice in postavila na Loirino obrežje, sta bedela Etienne in njegova mati. Čakala sta očeta, ki je bil šel v gorenji tok na lov s trnkom. Deca je spala. Na travnike je padala mesečina. Po njih so se pasli voli. V megli so jim bili obrisi sivi in nedoločni, za njimi je sled stopinj vlekla temno progno po travi, ki jo je bila rosa pobelila. Loira je tekla počasi. Zadrževalo jo je morje, kjer je ponehaval plima. Polno je bilo v njej odsevov. Slišal si klice malih sov, ki so se prebujale v mauvskih jagnedih.

»Kaj hočeš, ljubi dečko,« je govorila mati Loutrelka, ki je bila skrila roke pod predpasnik radi nočnega hlada in je gledala reko kakor Etienne, »kaj hočeš storiti boljšega? Dekletom kakor je ona, ne kaže zapovedovati. Rekla ti je, da potrpi.«

»Mati, ko bi le imel upanje, bi potrpel, kolikor koli. A glejte: vedno mislim, da me ne bo marala...«

Zena se je sklonila malo v stran. Poskušala je, kako bi zamorila to bolelost. Zato je iskala za glasom svojih mladih let, kot ga je imela ob Etienovi zibelki. Rekla je: